

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 18.11.2008
COM(2008) 765 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Въздействието от свободното движение на работници в контекста на
разширяването на ЕС**

**Доклад относно първия етап (1 януари 2007 г. — 31 декември 2008 г.) от
прилагането на преходните разпоредби, предвидени в Договора за присъединяване
от 2005 г., и изискван по силата на преходните разпоредби, предвидени в Договора
за присъединяване от 2003 г.**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Цел на доклада

Настоящият доклад преследва две цели:

- да послужи като основа за преглед от страна на Съвета на първите две години от прилагането на преходните разпоредби за свободно движение на работници в съответствие с параграф 3 от приложения VI и VII на Договора за присъединяване на България и Румъния от 2005 г.,
и
- да предостави основа за преразглеждане¹ от страна на Съвета на преходните разпоредби от Договора за присъединяване от 2003 г. съгласно параграф 4 от приложения V, VI, VIII, IX, X, XII, XIII и XIV, във връзка с представеното искане от страна на Чешката република, Естония, Латвия, Литва, Полша, Словения и Словашката република (получено на 10 септември 2008 г.) и от страна на Унгария (получено на 29 септември 2008 г.)².

В него се обобщава статистическата и аналитична информация, представена в доклада „Заетостта в Европа“ за 2008 г., който следва да бъде консултиран за по-подробни справки, включително относно проучвания, цитирани в настоящия доклад³.

1.2. Свободното движение на работници като една от основните свободи

Свободното движение на хора е една от основните свободи, които правото на ЕО гарантира. То включва правото на гражданите на ЕС да се придвижват свободно в друга държава-членка на ЕС, да започват работа и да пребивават в нея с членовете на семейството си⁴. Свободното движение на работници изключва упражняването от страна на държавите-членки на пряка или косвена дискриминация по отношение на работниците от ЕС и техните семейства, основаваща се на тяхното гражданство по въпроси, свързани със заетостта. То също така гарантира равноправно третиране по отношение на настаняването в обществени жилища, данъчните облекчения и социалните придобивки.

¹ За доклада на Комисията относно първите две години от прилагането на преходните разпоредби вж. COM(2006) 48.

² Настоящият доклад не разглежда въпроса за имиграцията на граждани на страни извън ЕС.

³ Европейска комисия, „Заетостта в Европа“ за 2008 г., глава 3: Географска мобилност на работната ръка в контекста на разширяването на ЕС. Докладът ще бъде достъпен на адрес: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=119&langId=en>.

⁴ Свободното движение на работници (член 39 от Договора за създаване на ЕО) е необходимо да бъде разграничавано от правна гледна точка от свободата на установяване като самостоятелно заето лице (член 43 от Договора за създаване на ЕО) и свободното предоставяне на услуги (член 49 от Договора за създаване на ЕО). Директивата относно командироването на работници е свързана с последната свобода и не влиза в обхвата на преходните разпоредби, въпреки че на Германия и Австрия е предоставено правото да прилагат ограничения относно трансграничното предоставяне на услуги в някои чувствителни отрасли, включващо временното командироване на работници, както е предвидено в параграф 13 от преходните разпоредби от приложенията по отделни страни на Актовете за присъединяване от 2003 и 2005 г.

1.3. Преходни разпоредби относно свободното движение на работници

Договорите за присъединяване от 2003 и 2005 г. дават право на държавите-членки да въведат временни ограничения на свободния достъп до техните пазари на труда на работници от държавите-членки, които са се присъединили през 2004 г. (с изключение на Малта и Кипър) и 2007 г.⁵ Тези така наречени преходни разпоредби могат да се прилагат само по отношение на работници, но не и по отношение на самостоятелно заети лица или на всяка друга категория граждани на ЕС⁶. Независимо от ограниченията, дадена държава-членка трябва винаги да дава предимство на работниците от България, Румъния и ЕС-8 пред работниците, които са граждани на страни извън ЕС, що се отнася до първоначалния достъп до пазара на труда.

Преходните разпоредби от Договорите за присъединяване от 2003 и 2005 г. по същество са идентични, що се отнася до тяхното съдържание и предвидените механизми. Целият преходен период с максимална продължителност седем години е разделен на три обособени етапа (по формулата „2 + 3 + 2“). По време на всеки от етапите се прилагат различни условия:

- През първите 2 години достъпът на работници от ЕС-8 и ЕС-2 се регулира от националното законодателство на другите държави-членки. В края на първия етап Комисията е длъжна да изготви доклад, който да даде възможност на Съвета да направи преглед на този първи етап от прилагането на преходните разпоредби.
- Държавите-членки могат да продължат да прилагат своите национални мерки по време на втория етап за още три години, при условие че уведомят Комисията за това преди края на първия етап; в противен случай се прилага законодателството на ЕС, с което се осигурява свободното движение на работниците.
- По принцип действието на ограниченията трябва да приключи в края на втория етап. Въпреки това, отделна държава-членка, прилагаща национални мерки в края на втория етап, може, при сериозни затруднения на нейния пазар на труда или при заплаха от такива затруднения и след уведомяване на Комисията, да продължи да прилага тези мерки до изтичане на седемгодишния период след датата на присъединяване.

За България и Румъния действието на преходните разпоредби приключва окончателно на 31 декември 2013 г., а за ЕС-8 — на 30 април 2011 г.⁷

⁵ „ЕС-15“ са всички държави-членки, които са влизали в състава на ЕС преди 1 май 2004 г.; „ЕС-10“ са всички страни, които са се присъединили към ЕС на 1 май 2004 г.; „ЕС-8“ са всички държави-членки от ЕС-10, с изключение на Малта и Кипър; „ЕС-25“ са всички държави-членки, които са влизали в състава на ЕС преди 1 януари 2007 г.; „ЕС-2“ са България и Румъния.

⁶ Вж. все пак посочените в бележка под линия 4 разпоредби относно Германия и Австрия.

⁷ Повече информация относно преходните разпоредби може да бъде намерена на следния адрес: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=466&langId=en>.

1.4. България и Румъния

15 държави-членки прилагат ограничения по отношение на работниците от България и Румъния, а 10 държави-членки са отворили трудовите си пазари⁸. Прилаганите от тези 15 държави-членки различни законови мерки са резултат от различаващите се в правно отношение режими за достъп до пазара на труда. 7 от 15-те държави-членки прилагат опростяване на някои изисквания, които варират от съблюдаване на ускорени или опростени процедури (Австрия, Белгия, Люксембург) и освобождаване от извършване на проучване на пазара на труда при издаване на разрешителни за работа (Австрия, Франция, Унгария, Германия), до освобождаване от изискването за притежаване на разрешително за работа при упражняване на професия в определени отрасли или при определени условия (Дания, Унгария, Италия).

На 1 януари 2009 г. ще започне вторият етап от преходния период. Държавите-членки от ЕС-25, които вземат решение да премахнат ограниченията, ще имат възможност през оставащата част от преходния период да въведат отново ограничения, като използват предвидената в Договора за присъединяване защитна процедура, ако изпитват или предвиждат затруднения на своите пазари на труда. Държавите-членки от ЕС-25, които искат да продължат да прилагат ограничения, трябва да уведомят Комисията преди края на първия етап на 31 декември 2008 г.

1.5. Държави-членки от ЕС-8

11 от 15-те държави-членки са отворили своите пазари на труда за работници от държавите-членки от ЕС-8; от оставащите четири държави-членки Австрия прилага опростени процедури за 65 професии, както и освобождаване от изискването за притежаване на разрешително за работа и от изискването за извършване на проучване на пазара на труда за още 3 професии. Белгия е въвела ускорена процедура за започване на работа за професии, при които има недостиг на работна ръка, Дания не изисква разрешително за трудови дейности, влизащи в обхвата на колективно споразумение, а Германия освобождава някои квалифицирани инженери от изискването за извършване на проучване на пазара на труда. Унгария прилага реципрочни мерки, като ограничава достъпа до своя пазар на труда за работници от онези държави-членки от ЕС-15, които ограничават достъпа на унгарски работници, но освобождава квалифицираните работници от изискването за притежаване на разрешително за работа и някои неквалифицирани работници от изискването за проучване на пазара на труда.

Ограниченията пред свободното движение на работници от ЕС-8 следва да приключат на 30 април 2009 г. Държавите-членки, които все още прилагат ограничения, могат да ги оставят в сила след 30 април 2009 г. при наличие на сериозни затруднения на пазара на труда или при заплахата от такива затруднения, и след като уведомят Комисията за това преди 1 май 2009 г.

⁸ За по-подробен преглед на политиката на държавите-членки вж. обобщаващата таблица на следния адрес:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=466&langId=en>.

Като временно ограничават свободното движение на работници, преходните разпоредби извършват дерогиране от една от предвидените в законодателството на ЕО основни свободи. Съгласно последователно застъпването от Съда на Европейските общности становище, дерогиранията от основните свободи трябва да бъдат тълкувани ограничително. Ограничително тълкуване се прилага и към условията, при които всяка държава-членка може да продължи да ограничава достъпа до пазара на труда по време на третия етап.

Таблица 1: Политика на държавите-членки по отношение на работниците от новите държави-членки:

Държава-членка	Работници от ЕС-8/ЕС-15	Работници от България и Румъния/ЕС-25	
ЕС-15	Белгия (BE)	Ограничения с опростяване на някои процедури	Ограничения с опростяване на някои процедури
	Дания (DK)	Ограничения с опростяване на някои процедури	Ограничения с опростяване на някои процедури
	Германия (DE)	Ограничения с опростяване на някои процедури *	Ограничения с опростяване на някои процедури *
	Ирландия (IE)	Свободен достъп (1 май 2004 г.)	Ограничения
	Гърция (EL)	Свободен достъп (1 май 2006 г.)	Ограничения
	Испания (ES)	Свободен достъп (1 май 2006 г.)	Ограничения
	Франция (FR)	Свободен достъп (1 юли 2008 г.)	Ограничения с опростяване на някои процедури
	Италия (IT)	Свободен достъп (27 юли 2006 г.)	Ограничения с опростяване на някои процедури
	Люксембург (LU)	Свободен достъп (1 ноември 2007 г.)	Ограничения с опростяване на някои процедури
	Нидерландия (NL)	Свободен достъп (1 май 2007 г.)	Ограничения
	Австрия (AT)	Ограничения с опростяване на някои процедури *	Ограничения с опростяване на някои процедури *
	Португалия (PT)	Свободен достъп (1 май 2006 г.)	Ограничения
	Финландия (FI)	Свободен достъп (1 май 2006 г.)	Свободен достъп, последваща регистрация за целите на извършван мониторинг
	Швеция (SE)	Свободен достъп (1 май 2004 г.)	Свободен достъп
Обединено кралство (UK)	Свободен достъп (1 май 2004 г.), задължителна система на регистрация на работниците за целите на извършван мониторинг	Ограничения	
ЕС-10	Чешка република (CZ)	Няма реципрочни мерки	Свободен достъп
	Естония (EE)	Няма реципрочни мерки	Свободен достъп
	Кипър (CY)	-	Свободен достъп, последваща регистрация за целите на извършван мониторинг
	Латвия (LV)	Няма реципрочни мерки	Свободен достъп
	Литва (LT)	Няма реципрочни мерки	Свободен достъп
	Унгария (HU)	Реципрочни мерки (опростяване на някои процедури от 1 януари 2008 г.)	Ограничения с опростяване на някои процедури
	Малта (MT)	-	Ограничения
	Полша (PL)	Няма реципрочни мерки (17 януари 2007 г.)	Свободен достъп
	Словения (SI)	Няма реципрочни мерки (25 май 2006 г.)	Свободен достъп, последваща регистрация за целите на извършван мониторинг
Словакия (SK)	Няма реципрочни мерки	Свободен достъп	
ЕС-2	България (BG)	-	Няма реципрочни мерки
	Румъния (RO)	-	Няма реципрочни мерки

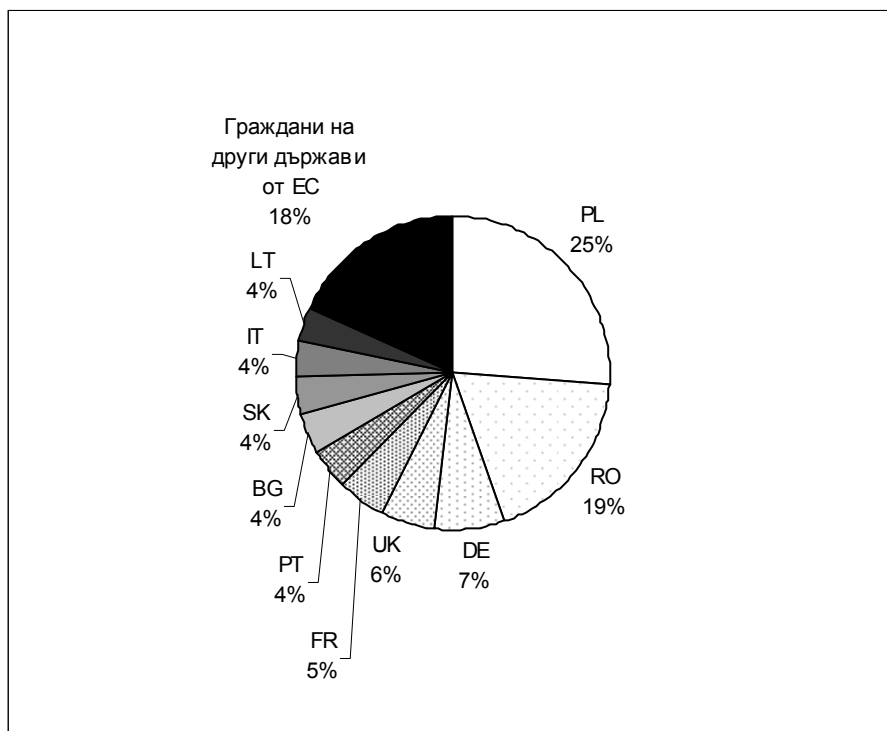
Източник: ГД „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“. Забележка: * Ограниченията се отнасят и до командироването на работници в някои отрасли.

2. ОБХВАТ НА МОБИЛНОСТТА В ЕС СЛЕД РАЗШИРЯВАНЕТО

2.1. Граждани на България и Румъния, пребиваващи в други държави-членки на ЕС

Точният размер на потоците на мобилност след разширяването е трудно да бъде определен поради непълнотата на съществуващите данни и широко отворените граници между държавите-членки. Въпреки това, наличната статистическа информация за населението и данните от Проучването на работната сила в ЕС показват, че броят на гражданите на България и Румъния, пребиваващи в ЕС-25, се е увеличил от около 690 000 в края на 2003 г. на близо 1,8 млн. в края на 2007 г., като този процес е започнал доста преди присъединяването на двете страни към ЕС през януари 2007 г. (вж. таблица А1). Това съответства на средно годишно нетно увеличение от около 290 000 души. Румъните представляват приблизително 19 % от всички мигранти, преместили се наскоро в рамките на ЕС, които са се установили с цел пребиваване в друга държава-членка през последните 4 години, а българските граждани — приблизително 4 % (диаграма 1).

Диаграма 1: Националност на мигрантите, преместили се наскоро в рамките на ЕС (възрастова група 15-64 години), по данни за 2007 г. (в % от всички мигранти, преместили се наскоро в рамките на ЕС)

Източник: Евростат, Проучване на работната сила в ЕС (EU Labour Force Survey), данни за 2007 г.

Забележка: Мигрантите, преместили се наскоро в рамките на ЕС, се определят като лица, пребиваващи не повече от четири години в друга държава-членка на ЕС.

Тяхната предпочитана цел в ЕС е била Испания, която е приела над 50 % от потока от мигранти от България и Румъния, преместили се наскоро в рамките

на ЕС. Втората по значение страна, приемаща преместили се наскоро мигранти от Румъния, е била Италия (около 25 %), като потоците към останалите държави-членки са значително по-малки и никъде не надвишават 2 % от общия им брой. За преместилите се наскоро мигранти от България втората основна приемаща страна от ЕС е била Германия (15 %), а Гърция, Италия, Франция, Обединеното кралство и Кипър са приели повечето от останалите, като процентът им е почти равен (таблица 2).

Таблица 2: Страни, предпочитани като цел от мигрантите, преместили се наскоро в рамките на ЕС (възрастова група 15-64 години), по данни за 2007 г.

Националност на гражданите на ЕС, пребиваващи не повече от четири години в друга държава-членка на ЕС в зависимост от предпочитаната като цел страна от ЕС (в процентно изражение от общия брой на гражданите в трудоспособна възраст, пребиваващи не повече от четири години в друга държава-членка)					
PL	59%	UK	17%	IE	11%	DE
RO	57%	ES	26%	IT	2%	UK
DE	33%	FR	22%	AT	18%	UK
UK	39%	FR	20%	ES	18%	IE
FR	35%	UK	16%	DE	16%	BE
PT	31%	ES	28%	FR	28%	UK
BG	56%	ES	15%	DE	7%	EL
SK	55%	UK	21%	CZ	11%	IE
IT	26%	ES	23%	UK	21%	FR
LT	52%	UK	33%	IE	10%	DE
Граждани на други държави от ЕС	38%	UK	17%	DE	9%	FR
Всички мигранти, преместили се наскоро в рамките на ЕС	32%	UK	18%	ES	10%	IE

Източник: Евростат, Проучване на работната сила в ЕС (EU Labour Force Survey), данни за 2007 г.

Въпреки че е значителен в абсолютни стойности, броят на българите и румънците изглежда скромнен в сравнение с общата численост на населението в приемащите страни. Между 2003 и 2007 г. делът на българите и румънците от населението на ЕС-15 се е увеличил от 0,2 % на 0,5 %, макар и със значителни разлики в отделните държави-членки (таблица А1 и диаграма А1). През 2007 г. Испания и Италия са отбелязали най-висок дял български и румънски граждани като част от населението си, съответно 1,9 % и 1,1 % (диаграма А2).

От всички държави-членки, в Испания и Италия е най-висок делът и на наскоро пристигнали български и румънски работници. Въпреки това, делът от работната сила на наскоро пристигналите работници от страни извън ЕС е бил значително по-висок. (таблица А3).

2.2. Граждани на ЕС-10⁹, пребиваващи в други държави-членки на ЕС

След разширяването през 2004 г. броят на пребиваващите в ЕС-15 граждани от ЕС-10 се е увеличил приблизително с 1,1 милиона души. От общо над 900 000 през 2003 г., той сега възлиза на близо 2 милиона (като броят на гражданите от

⁹

В повечето от данните Малта и Кипър се представят заедно с държавите-членки от ЕС-8 (като ЕС-10), за да се осигури пълно обхващане на промените, настъпили след разширяването. Поради малкия размер на съответните стойности това оказва само незначително отражение върху резултатите.

ЕС-2/10, живеещи в други държави-членки от ЕС-2/10, по принцип е пренебрежимо малък) (таблица А2).

Средният дял от населението, който съставляват пребиваващите в ЕС-15 граждани на държави извън ЕС и граждани от други държави от ЕС-15, остава доста над този на гражданите от ЕС-10 и ЕС-2, дори и четири години след разширяването от 2004 г.

В почти всички държави-членки броят на пристигналите наскоро от страни извън ЕС надвишава броя на новодошлите от останалите държави-членки на ЕС. Единствените изключения са Ирландия и Люксембург. Освен това в повечето държави-членки притокът на граждани от други държави от ЕС-15 е бил по-голям от този на наскоро пристигналите от ЕС-10 и ЕС-2.

Ирландия е страната, която далеч изпреварва останалите страни по относителен дял на приети граждани от ЕС-10 спрямо общата численост на населението си, като приблизително 5 % от нейното настоящо население в трудоспособна възраст са граждани от ЕС-10, следвана от Обединеното кралство, където този дял е 1,2 %. Австрия и Люксембург също имат значителен относителен дял на пристигнали наскоро граждани от ЕС-10, макар и доста по-малък от този в Обединеното кралство и Ирландия. Във всички останали държави-членки дялът от населението на наскоро пристигналите граждани на ЕС-10 е много малък, дори в Швеция, която никога не е прилагала ограничения пред свободното движение на работници, както и в тези държави-членки, които са отворили пазарите си на труда от 2006 г.

2.3. Потоци на мобилност от гледна точка на изпращащите страни

Положението в изпращащите страни също така е доста разнообразно, като сред страните от ЕС-2 и ЕС-10 има както страни „с висока степен на мобилност“, така и такива „с ниска степен на мобилност“.

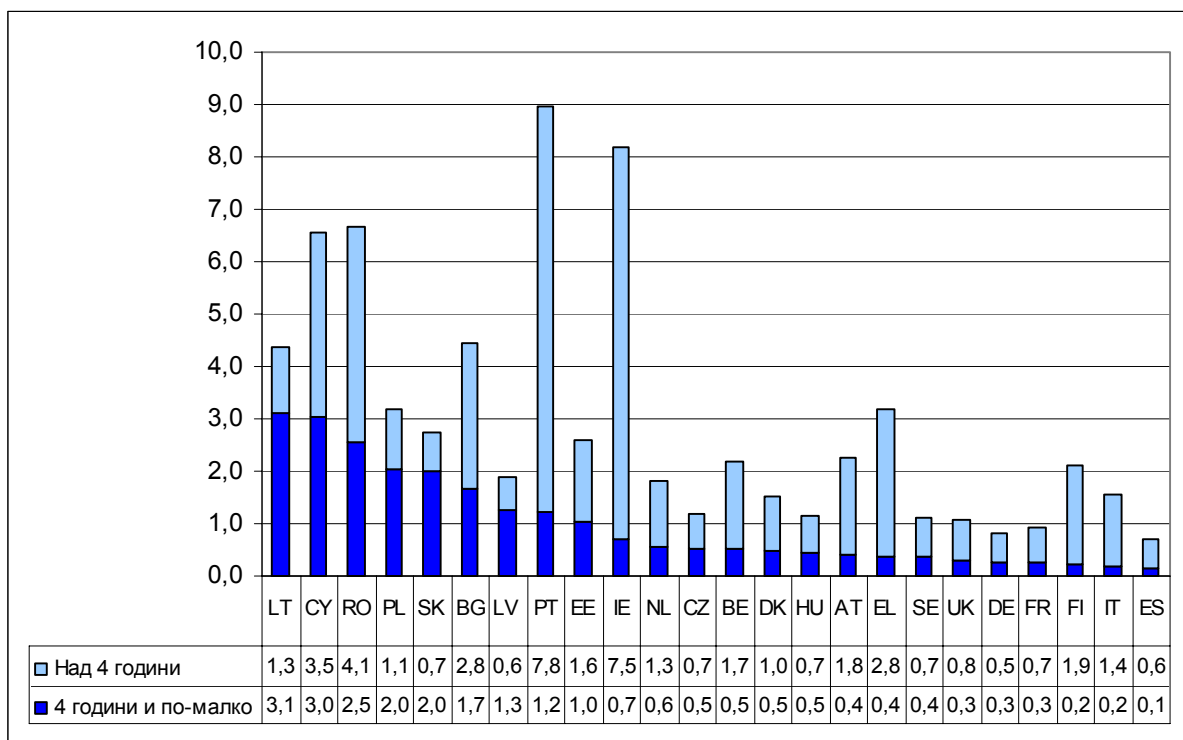
Потоците от румънски граждани към други държави-членки на ЕС през последните четири години възлиза на около 2,5 % от румънското население в трудоспособна възраст (диаграма 2). В България съответният процент на мобилност е бил 1,7. Най-високото ниво на наскорошна мобилност от всички държави-членки се наблюдава в Литва, като 3,1 % от литовците са се преместили в друга държава-членка на ЕС през последните четири години, следвана от Кипър (3 %), Полша (2 %) и Словакия (2 %). Въпреки че все още са съществени, нивата на мобилност в ЕС за Латвия и Естония са значително по-ниски. Интересно е да се отбележи, че Португалия също има значително ниво на осъществената наскоро мобилност в ЕС от 1,2 %, както и Ирландия и Нидерландия, макар и в по-малка степен.

От друга страна Чешката република и Унгария имат по-скоро ниски нива на мобилност в ЕС, които са по-малки или равни на тези в много от държавите-членки от ЕС-15. Стойностите за Словения, Малта и Люксембург са твърде малки, за да позволят получаването на надеждни статистически резултати.

Ако се вземе предвид по-дълъг период от време и се включат и емигрантите, които са напуснали страната си на произход преди повече от 4 години, се

оказва, че Португалия и Ирландия са страните с най-голям процент граждани, живеещи в друга държава-членка на ЕС (съответно 9 % и 8,2 %).

Диаграма 2: Нива на мобилност според изпращащата страна — мобилни граждани на ЕС, живеещи в друга държава-членка по години на пребиваване (възрастова група 15-64 години), по данни за 2007 г. (в % от населението в трудоспособна възраст на страната, чието гражданство те притежават)

Източник: Евростат, Проучване на работната сила в ЕС (EU Labour Force Survey), годишни данни.

Забележка: В тези стойности не са включени гражданите, които са родени в друга държава-членка и продължават да живеят в нея. Стойностите за LU, MT и SI са прекалено малки, за да бъдат надеждни.

2.4. Потоци с цел временна мобилност и командироване

Една от характерните особености на мобилността след разширяването (и осъществената наскоро мобилност в ЕС по принцип) е, че голяма част от нея изглежда е с временен характер. Данните, предоставени от някои държави-членки, сочат, че много мобилни работници отиват в друга държава-членка за няколко месеца или години, но не възнамеряват да останат в нея завинаги. Например данните за Обединеното кралство показват, че около половината от гражданите от ЕС-8, които са пристигнали да работят в Обединеното кралство от 2004 г. насам, вероятно вече са напуснали страната, като положението е подобно и по отношение на Ирландия¹⁰.

¹⁰ Вж. бележка под линия 3 и Pollard et al. (2008 г.).

Временното командироване на работници също представлява важен елемент от картината на европейската мобилност, като значителен брой командировани работници идват не само от новите държави-членки, но и от държавите-членки от ЕС-15 и ЕС-25 (диаграми А3/4).

2.5. Тенденции в потоците на мобилност

По-нататъшното увеличаване на трудовата мобилност от новите държави-членки изглежда малко вероятно. Потоците на мобилност от ЕС-10 към Обединеното кралство и Ирландия както изглежда са достигнали върховете си стойности през 2006 г. и са спаднали значително през 2007 г. и първото тримесечие на 2008 г. (диаграми А5/6). Освен това има данни, които сочат увеличение на броя на живеещи в Обединеното кралство мигранти, които се завръщат обратно¹¹. Нещо повече, отварянето от 2006 г. на пазарите на труда в повечето от останалите страни от ЕС-15 за работници от ЕС-8 е възможно да е довело до пренасочване в ограничена степен на потоците на мобилност към някои други държави-членки, макар че най-новите данни за процента на чуждестранното население (таблици А1 и А2) подсказват, че това отваряне не е довело до значителен допълнителен приток на работници от тези държави-членки.

Дори в случая на България и Румъния голям брой лица вече са се преместили от тези страни, за да работят в ЕС през последните години, което подсказва, че много от хората, които са възнамерявали да се преместят, вече са го направили, така че потенциалът за допълнителна емиграция е ограничен. Нещо повече, във всички основни изпращащи страни от ЕС през последните години се е наблюдавало бързо увеличаване на доходите и спадане на безработицата (диаграми А7/8). Съществуват някои данни, че стимулът за мигриране е вече притъпен, което има вероятност да допринесе за по-нататъшно намаляване на предлагането на работна ръка от ЕС-2/10¹². Освен това, поради значително намаляващия брой на младото поколение, ресърсът от потенциални мобилни работници от ЕС-2/10 все повече намалява и има вероятност да действа като възпиращ фактор пред географската трудова мобилност в ЕС.

В резултат на настоящото икономическо развитие има вероятност при евентуален спад в търсенето на работна ръка да намалеят потоците на работна ръка в ЕС. Например наблюдаваното в последно време забавяне на икономическия растеж в Ирландия и Обединеното кралство вече доведе до значителен спад на броя на новопристигналите и, успоредно с това, до увеличаване на завръщащите се мигранти. Това е показател, че свободното движение на работната ръка предоставя така необходимата гъвкавост и в двете посоки: работниците пристигат, когато има търсене на работна ръка, и много от тях напускат отново, когато условията на труд станат по-малко благоприятни.

Примери като Швеция, Финландия, Гърция, Португалия (свободен достъп отрано до пазара на труда, но малък приток на работна ръка) и Германия и Австрия (ограничен достъп, но относително голям приток на работна ръка)

¹¹ Вж. Pollard et al. (2008 г.).

¹² Пак там.

навеждат на мисълта, че ограниченията на достъпа до пазара на труда имат само ограничено въздействие върху разпределението на мобилността в ЕС. В крайна сметка потоците на мобилност се управляват от други фактори, като общото търсене на работна ръка, мрежовият ефект, дължащ се на съществуващото чуждестранно население или езика. Ако не друго, ограниченията само ще забавят адаптирането на пазара на труда. Те дори могат да увеличат разпространението на недеклаирания труд, което да доведе до нежелани социални последици както за работниците, упражняващи недеклаиран труд, така и за редовната работна сила, ако не се съпътстват от адекватно прилагане на законодателството¹³.

Опитът от 2004 г. насам сочи, че вдигането на ограниченията пред достъпа до пазара на труда намалява вероятността от упражняване на недеклаиран труд от граждани на новите държави-членки. Например се предполага, че до 40 % от работниците от ЕС-8, които са се записали в системата за регистрация на работниците през 2004 г., вероятно вече са били в страната, когато Обединеното кралство е отворило своя пазар на труда¹⁴. Представените данни от Нидерландия показват, че случаите на незаконно наемане на граждани от ЕС-8, работещи без разрешително, намаляват след вземането от страна на Нидерландия на решение да отвори своя пазар на труда през 2007 г.¹⁵.

3. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА МИГРАНТИТЕ В РАМКИТЕ НА ЕС

3.1. Положение на пазара на труда

Преобладаващата част от преместилите се наскоро мигранти от България, Румъния и ЕС-10 го правят, с цел да работят. Данните за 2007 г.¹⁶ сочат, че наскоро пристигналите работници от България и Румъния са със средно ниво на заетост, което е почти еднакво със средното ниво на заетост в ЕС-15 и значително по-високо от общото ниво на заетост в Румъния и България (диаграма А9). Средното ниво на заетост на мигрантите от ЕС-10, преместили се наскоро в рамките на ЕС, е дори значително по-високо.

Средното ниво на безработица сред наскоро пристигналите работници от България и Румъния в ЕС-15 е по-високо от средната стойност за ЕС-15, но по-ниско от нивото на безработица на наскоро пристигналите работници от страни извън ЕС. Средното ниво на безработица сред преместилите се наскоро мигранти от ЕС-10 е само с малко по-високо от средното за ЕС-15.

По-голямата част от гражданите от ЕС-10/2, които наскоро са се преместили с цел работа, са наети работници, като по-малко от 10 % са самостоятелно заети лица.

¹³ Вж. „Засилване на борбата срещу недеклаирания труд“, COM(2007) 628, 24.10.2007 г.

¹⁴ Министерство на вътрешните работи на Обединеното кралство (2004 г.).

¹⁵ Министерство на социалните грижи и заетостта на Нидерландия (2007 г.).

¹⁶ Необходимо е да се отбележи, че икономическите условия в някои държави-членки (като например Испания и Ирландия) напоследък са се влошили, като това може да се отрази неблагоприятно върху функционирането на пазара на труда както по отношение на националните, така и на чуждестранните работници.

3.2. Възраст и пол

Мобилните работници от ЕС са значително по-млади от средното ниво на работната сила в изпращащите и приемащите страни. Близко 80 % от наскоро пристигналите работници от ЕС-10 и близо 70 % от тези от ЕС-2 са на възраст под 35 години.

Както изглежда жените средно са представени в малко по-голяма степен сред наскоро преместилите се мигранти от ЕС-2, докато разбивката по пол на наскоро преместилите се мигранти от ЕС-10 в голяма степен съответства на тази на работната сила както в изпращащата, така и в приемащата страни.

3.3. Професии, квалификации и отрасли

Наскоро пристигналите от България и Румъния се стремят да работят преимуществено в селското стопанство, строителството, хотелиерството, ресторантьорството и в частни домакинства. Наскоро пристигналите от ЕС-10 се насочват предимно към производството, строителството, хотелиерството, ресторантьорството, сферата на бизнес услугите и работа в частни домакинства (таблица 3).

Таблица 3: Заетост в зависимост от икономическата дейност на цялата работна сила от ЕС-15, в сравнение с преместилите се наскоро мигранти от ЕС-10/2, по данни за 2007 г. (в % от общата заетост за всяка група)

Икономическа дейност (Nace Rev.1)	общо работна сила от ЕС-15	преместили се наскоро мигранти от ЕС-10	преместили се наскоро мигранти от ЕС-2 (BG/RO)
А Селско стопанство	3,1	2,3	7,1
Б Риболов	0,1	.	0,0
В Минно дело и експлоатация на кариери	0,2	.	.
Г Производство	17,5	25,3	10,0
Д Снабдяване с електричество, газ и вода	0,7	.	.
Е Строителство	8,3	13,2	28,4
Ж Търговия на едро и дребно	14,3	12,1	6,3
З Хотелиерство и ресторантьорство	4,6	13,3	13,2
И Транспорт, съхранение и комуникации	6,1	7,7	(2,0)
Й Финансово посредничество	3,3	.	.
К Търговия с недвижими имоти, отдаване под наем и бизнес дейности	10,6	9,4	6,4
Л Публична администрация	7,4	.	.
М Образование	7,1	2,0	.
Н Здравеопазване и социални дейности	10,7	6,3	3,1
О Други обществени дейности, социални дейности и дейности по лично обслужване	4,9	4,0	(2,1)
П Работа в частни домакинства	1,3	2,1	19,4
Р Екстериториални организации и органи	0,1	.	.

Източник: Проучване на работната сила в ЕС (EU Labour Force Survey), годишни данни.

Забележка: Преместилите се наскоро мигранти се определят като граждани от ЕС-10/2, пребиваващи не повече от четири години в държава-членка от ЕС-15. – „“ - Стойностите са прекалено малки, за да бъдат надеждни. Надеждността на стойностите в скобите е ниска. При някои дейности (като например селското стопанство, строителството, хотелиерството и ресторантьорството) е възможно в Проучването на работната сила да е подценен броят на наетите лица поради недооценяване на броя на сезонните работници.

Пристигналите най-наскоро от ЕС-10 упражняват трудови дейности, които изискват средна квалификация, и най-вече нискоквалифицирани дейности, като в същото време са твърде слабо представени във висококвалифицираните професии. Делът на наскоро преместилите се мобилни работници от ЕС-2, упражняващи висококвалифицирани професии, е дори още по-малък. Относително голям брой от тях работят в занаятчийския сектор или полагат неквалифициран труд.

Таблица 4: Професия на всички наети пребиваващи работници, в сравнение с наетите наскоро преместили се мигранти от ЕС-10/2, по данни за 2007 г. (в % от общата заетост за всяка група)

Професия (ISCO-88)		общо работна сила от ЕС-15	преместили се наскоро мигранти от ЕС-10	преместили се наскоро мигранти от ЕС-2 (BG/RO)
<i>Изискваща висока квалификация</i>	1 Законодатели, висши служители и ръководители	8,8	2,6	:
	2 Аналитични специалисти	13,9	4,3	3,1
	3 Техници и други приложни специалисти	17,4	5,2	(2,4)
<i>Изискваща средна квалификация</i>	4 Административен персонал	11,9	4,4	(2,0)
	5 Персонал, зает с услуги за населението и в търговията	13,9	17,6	16,0
	6 Квалифицирани работници в селското и рибното стопанство	2,5	:	2,9
	7 Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии	13,6	16,0	28,3
<i>Изискваща ниска квалификация</i>	8 Оператори на машини и съоръжения, и работници по монтаж на изделия	8,1	18,0	4,4
	9 Професии, неизискващи специална квалификация	9,9	31,0	39,1

Източник: Проучване на работната сила в ЕС (EU Labour Force Survey), годишни данни.

Забележка: Преместилите се наскоро мигранти се определят като граждани от ЕС-10/2, пребиваващи не повече от четири години в държава-членка от ЕС-15. – „:“ - Стойностите са прекалено малки, за да бъдат надеждни. Надеждността на стойностите в скобите е ниска. При някои професии (като например в селското стопанство, строителството, хотелиерството и ресторантьорството) е възможно в Проучването на работната сила да е подценен броят на наетите лица поради недооценяване на броя на сезонните работници.

Като цяло може да се каже, че мобилните работници от ЕС-10/2 са оказали положителен ефект по отношение на съвкупността от квалификации на работната сила от ЕС-15. Процентът на преместилите се наскоро мигранти от ЕС-10/2 с университетско образование изглежда, че е малко по-нисък, отколкото съответния процент от работната сила от ЕС-15. Освен това процентът на наскоро пристигналите мигранти от ЕС-10/2 със средно ниво на образование е по-висок, отколкото съответния процент за работната сила от ЕС-15, докато процентът на нискоквалифицираните мигранти сред наскоро пристигналите от ЕС-2 не е по-висок от съответния процент за работната сила от ЕС-15 и е значително по-нисък от процента за мигрантите от ЕС-10 (диаграма А9). Въпреки това, сравнението на процента на работниците от ЕС-10/2 със средно и високо ниво на квалификация с процента на тези, които упражняват трудови дейности, изискващи средна или ниска квалификация, показва, че не всички упражняват професия, която съответства на нивото им на квалификация.

Процентът на висококвалифицираните работници от преместилите се наскоро емигранти средно е малко по-висок, отколкото съответната стойност за цялата работна сила в техните собствени страни. Въпреки това има тенденция процентът на преместилите се наскоро мигранти със средна квалификация да бъде по-нисък от съответната стойност за цялата работна сила, докато делът на нискоквалифицираните мигранти е относително по-висок. Като цяло тези данни не показват, че страните от ЕС-10/2 страдат от несъразмерно голяма загуба на висококвалифицирани работници.

4. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА, ПАЗАРА НА ТРУДА И ОБЩЕСТВОТО

4.1. Въздействие върху растежа, БВП на глава от населението и инфлацията

Мобилността от ЕС-10/2 е оказала ясно изразено положително въздействие върху икономическия растеж в ЕС. Според едно проучване допълнителната мобилност от ЕС-8 през периода 2004—2007 г. е повишила общия БВП на разширения ЕС с около 0,17 % в краткосрочен план и с 0,28 % в дългосрочен план (след като производствените мощности са се нагодили спрямо допълнителното предлагане на работна ръка), докато мобилността от ЕС-2 е увеличила БВП на разширения ЕС с 0,15 % в краткосрочен план и с 0,27 % в дългосрочен план през същия период¹⁷. В същото проучване се посочва, че въздействието върху БВП на глава от населението в приемащите страни в краткосрочен план е почти неутрално и че то е леко положително в дългосрочен план. В други проучвания по-скоро се потвърждава наличието на положителен ефект върху целия БВП и на умерен ефект върху БВП на глава от населението¹⁸.

Също така някои изследвания показват, че трудовата мобилност от новите държави-членки е спомогнала за намаляване на инфлационния натиск в повечето от приемащите страни, макар и да допринесе за (временно) увеличаване на инфлацията в основните изпращащи страни¹⁹.

4.2. Въздействие върху публичните финанси, системите за социална закрила и обществените услуги

Въпреки че съществуват определени различия в зависимост от различните функции на системите за социална закрила и равнищата на управление, въздействието на наскорошната миграция и потоци на мобилност върху публичните финанси и системата за социална закрила (включително нейното финансиране) е незначително или положително на национално равнище. Например данните за Обединеното кралство показват, че само много малък брой граждани от ЕС-8 са поискали да получават финансирани от данъците социални помощи или пък помощи за жилищно настаняване²⁰. Миграцията и потоците на мобилност в някои случаи са упражнили натиск върху предоставянето на местно ниво на услуги в областта на образованието, жилищното настаняване и здравеопазването²¹.

4.3. Въздействие върху трудовите възнаграждения и заетостта

Практически във всички налични изследвания се достига до извода, че след разширяването отражението на трудовата мобилност върху трудовите възнаграждения и заетостта на местните работници е слабо, както и че не съществува сериозен дисбаланс на пазара на труда, който да е причинен от

¹⁷ Вж. Brücker et al. (2008 г.).

¹⁸ Вж. например Barrel et al. (2007 г.).

¹⁹ Вж. например Barrel et al. (2007 г.) и Blanchflower et al. (2007 г.).

²⁰ Вж. Министерство на вътрешните работи на Обединеното кралство (2008 г.).

²¹ За кратък преглед вж. бележка под линия 3.

мобилността в ЕС, дори в държавите-членки, в които има най-голям приток на работна ръка.

Например едно проучване показва, че нивото на трудовите възнаграждения в ЕС-15 е средно само с 0,08 % по-ниско в краткосрочен план спрямо нивото, което тези възнаграждения биха имали без допълнителната мобилност от ЕС-8, като в дългосрочен план това въздействие е нулево. Въздействието в краткосрочен план върху безработицата също е пренебрежимо малко, като нейното увеличение в ЕС-15 се оценява средно на само 0,04 процентни пункта в краткосрочен план. В дългосрочен план отражението, предизвикано от притока на работници от ЕС-8, е нулево, като ефектът от мобилността от ЕС-2 е също толкова умерен²². Дори когато се вземе предвид разликата в квалификацията на работниците, въздействието остава в границите на умереното за всички категории на квалификация. Различни наскоро проведени проучвания потвърждават това умерено въздействие върху трудовите възнаграждения и заетостта²³.

Необходимо е да се подчертае, че предизвиканите от мобилността отражения са изолирани, като други фактори, които оказват въздействие върху трудовите възнаграждения и заетостта, не са взети под внимание. Данните за европейски страни, основно предпочитани като цел от мигрантите, показват, че в номинално изражение брутните трудови възнаграждения и заплати в голяма степен са продължили да нарастват и че безработицата в повечето случаи е отбелязала намаление, дори и по отношение на най-слабо квалифицираните работници, както и в отрасли, в които е имало относително висок приток на работници от други държави-членки (диаграми А10/11/12 и бележка под линия 3).

4.4. Парични преводи

Изпращането на парични преводи от живеещите в чужбина работници може да бъде значителен източник на доходи за изпращащата страна и да допринесе за икономическия растеж, като засилва общото търсене и финансира инвестициите в образованието или стартирането на бизнес, свързан с капиталоемки дейности. Данните относно паричните преводи показват, че те осигуряват значителен принос за БВП в няколко държави-членки на ЕС, по-специално в Полша, в балтийските държави и най-вече в Румъния и България (диаграма А13).

4.5. Изтичане на мозъци и недостиг на работна ръка в изпращащите страни

В определен брой страни емиграцията основно на по-млади работници предизвиква загриженост по отношение на изтичането на мозъци и недостига на работна ръка. В няколко доклада наистина се отбелязва, че емиграцията е допринесла за недостиг на работна ръка в някои страни, като например балтийските държави и Полша.

²² Вж. бележка под линия 17.

²³ Вж. например Longhi et al. (2004 г. и 2008 г.), Lemos and Portes (2008 г.), Blanchflower et al. (2008 г.), Doyle et al. (2006 г.), Pajares (2007 г.), Baas et al. (2007 г.), BMWI (2007 г.), Prettnner and Stiglbauer (2007 г.).

Въпреки това в много страни недостигът на работна ръка е бил утежнен от фактори, които нямат връзка с емиграцията, като силния икономически растеж, относително слабото участие на пазара на труда, по-специално на младежите и по-възрастните лица, както и ниската вътрешна мобилност. Освен това недостигът на работна ръка засяга най-вече определени отрасли на икономиката (например строителния отрасъл, хотелиерството и ресторантьорството) и професии (например здравните грижи). От друга страна разликите в квалификациите между емигрантите и работната ръка от изпращащите страни изглежда, че са относително умерени, като това подсказва, че общото изтичане на мозъци най-вероятно е ограничено. Също така според съществуващи данни процентите на записващи се във висшите учебни заведения в ЕС-10/2 са се увеличили значително през последните години, което може да започне да компенсира изтичането на квалифицирана работна ръка²⁴.

4.6. Социално въздействие

Има данни за съществуването на различия в условията на живот на новопристигналите и на гражданите на приемащата държава (включително повишен риск от изпадане в бедност, по-ниска степен на образование на децата им, трудности при достъпа до жилище, до здравни грижи и други социални услуги), но до този момент все още няма направена цялостна оценка на доходите и условията на живот на работниците, по-специално от България и Румъния, които са се преместили в други страни от ЕС след 1 януари 2007 г. Доклади, изготвени от някои от изпращащите страни, показват, че заминаването на един или на двамата родители в чужбина с цел работа оказва отрицателно въздействие върху сплотеността на семействата и върху децата²⁵.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Работниците от България, Румъния и държавите-членки от ЕС-10 са допринесли за удовлетворяване на нарастващото търсене на работна ръка в приемащите страни и по този начин са спомогнали в значителна степен за устойчивия икономически растеж. Наличната информация показва, че мобилността в ЕС след разширяването не е довела — и най-вероятно няма да доведе — до сериозни сътресения на пазара на труда.

Освен това има признаци, че потоците на мобилност от ЕС-2 и ЕС-8 вече са достигнали своя максимум и че по-голямата част от осъществената наскоро мобилност в ЕС е била с временен характер. Бързото увеличаване на доходите и на търсенето на работна ръка в изпращащите страни, съчетано с намаляващия брой млади хора, които са склонни да емигрират, изглежда че водят до намаляване на потоците от работници и вероятно ще доведат до по-нататъшен спад на предлагането на работна ръка в рамките на ЕС.

Освен това обемът и посоката на потоците на мобилност се определят по-скоро от общото предлагане и търсене на работна ръка, както и от фактори, различни

²⁴ Вж. бележка под линия 3 и Brücker et al. (2008 г.).

²⁵ За кратък преглед вж. бележка под линия 3.

от ограниченията на достъпа до пазара на труда. И нещо повече, ограниченията могат да отложат във времето адаптирането на пазара на труда и дори да засилят разпространението на недеклаирания труд. Биха могли да се предвидят алтернативни решения като един по-ефективен начин да се отговори на опасенията, че отварянето на пазара на труда става за сметка на местното население, например чрез прилагането на политики в областта на пазара на труда, позволяващи на безработните (по-специално на най-слабо квалифицираните работници) да започнат отново работа.

Това не означава, че не са били направени никакви икономически и социални разходи. Въпреки това, опитът сочи, че за разлика от ограничаването на достъпа на граждани на ЕС до пазара на труда, алтернативните решения са по-добър и ефективен начин да се повлияе на тези разходи. По-специално безусловно е необходимо да бъде проучено всяко въздействие, оказвано върху обществените услуги, жилищното настаняване, социалното сближаване, експлоатацията или недеклаирания труд. Отсъствието на благоприятни условия, позволяващи на мобилните работници да се интегрират в обществото в приемащата страна, може да доведе до трудности в социален план и до загуба на икономическите ползи от мобилността. Комисията препоръчва на държавите-членки да продължат да развиват своите политики за интегриране и социално приобщаване, насочени към мобилните работници и техните семейства, като използват вече съществуващите мерки и средства на ЕС, например в областта на културната, езиковата или образователната политика, както и тези за борба с дискриминацията и за признаване на професионалната квалификация.

Проблемите за изпращащите страни, произтичащи от изтичането на мозъци и недостига на работна ръка, могат да бъдат разрешени например с мерки за увеличаване на общия брой на заетото трудоспособно население, с по-нататъшно подобряване на качеството на образованието и професионалното обучение, със създаването на добри условия за труд на работниците от общественния сектор, на стимули за завръщане на мигрантите или за улесняване както на вътрешната трудова мобилност, така и на имиграцията от страни извън ЕС.

Комисията стига до заключение, че общото въздействие на мобилността след разширяването е положително. Тя вярва, че настоящото съобщение и документацията в негова подкрепа ще предоставят на държавите-членки необходимата информация, която ще им позволи да преразгледат позициите си за втория период на действие на преходните разпоредби по отношение на България и Румъния.

Още повече че свободното движение на работници е една от основните свободи, гарантирана от Договора за ЕО. То представлява положителен принос към пазарите на труда в цяла Европа и е основен елемент от Европейската стратегия за заетост, към която са се присъединили всички държави-членки. Същевременно то представлява мощен и положителен символ на Европа за всеки гражданин на ЕС.

Ето защо държавите-членки заявиха при подписването на договорите за присъединяване, че биха искали да пристъпят възможно най-бързо към

пълното прилагане на достиженията на правото на Общността в тази област. Каквото и решение да бъде взето на този етап, държавите-членки трябва да подготвят отварянето на своите пазари на труда, така че да изпълнят ангажиментите, поети от тях по силата на договорите.

Комисията смята, че преминаването към напълно свободно движение на работници в ЕС ще бъде ясен политически сигнал, по-специално по случай петата годишнина от разширяването през 2004 г. Ето защо Комисията призовава държавите-членки да преценят дали е необходимо да продължат да прилагат ограничения, предвид положението на техните пазари на труда, без да се нарушават правата им по отношение на преходните разпоредби, предвидени в договорите за присъединяване. Комисията препоръчва на социалните партньори да вземат активно участие в подготовката на тези решения.

Предвид настоящото икономическо развитие и неговото възможно въздействие върху положението на пазарите на труда, опитът сочи, че трансграничната трудова мобилност се стреми да се саморегулира и отбелязва спад в периоди на неблагоприятна икономическа конюнктура. Комисията припомня, че договорите за присъединяване включват предпазна клауза, която позволява на държавите-членки, които прилагат общностното законодателство относно свободното движение на работници, да поискат впоследствие повторно въвеждане на ограничения, ако изпитват или предвиждат затруднения на своите пазари на труда.

Освен това Комисията напомня, че съгласно договора за присъединяване, в края на петгодишния период от датата на присъединяване държава-членка, прилагаща национални мерки за ограничаване на свободното движение на работници може, при сериозни затруднения на нейния пазар на труда или при заплахата от такива затруднения и след уведомяване на Комисията, да продължи да прилага тези мерки до изтичане на седемгодишния период от същата дата. В подобен случай Комисията ще изпълни ролята си на пазителка на договорите, като се основава на представените от държавите-членки доказателства.

ANNEX 1: Statistical Annex

Table A1: Share of foreign nationals resident in the EU-27 by broad group of citizenship, 2003 – 07 (% of total population)

Host country	Resident foreign nationals from ...																			
	EU-15 Member States					EU-10 Member States					EU-2 Member States (BG/RO)					Non-EU-27 countries				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
	% of total resident population																			
BE 1)	4.8	5.2	5.2	4.9	5.0	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1	0.2	0.2	2.1	2.5	2.4	2.4	2.8
DK 2)	1.0	1.1	1.1	1.1	1.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	3.7	3.6	3.5	3.6	3.7
DE 3)	2.2	2.0	2.0	2.2	2.2	0.6	0.5	0.6	0.7	0.7	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	5.8	6.1	5.4	5.7	5.8
IE 4)	3.5	3.5	3.8	3.9	3.9	1.0	1.3	2.8	4.3	5.8	:	:	:	:	:	3.0	3.2	3.1	3.5	3.7
EL 1)	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.5	0.5	3.7	4.1	4.2	4.3	4.9
ES 3)	1.3	1.5	1.7	2.2	2.4	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.6	0.9	1.1	1.5	1.9	4.6	5.3	6.1	6.4	7.2
FR 1)	1.8	1.8	1.6	1.7	1.8	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	2.8	2.9	2.9	2.8	3.1
IT 2)	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.5	0.5	0.6	1.1	2.8	3.3	3.6	3.9	4.2
LU 1)	34.0	34.0	36.2	35.6	37.3	:	:	:	0.6	0.8	:	:	:	:	:	3.4	3.8	3.0	3.3	3.4
NL 3)	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.2	2.2	2.2	2.1	2.2
AT 2)	1.6	1.7	1.8	1.9	2.1	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	6.5	6.5	6.6	6.5	6.5
PT 1)	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	:	:	:	:	:	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	1.8	2.0	2.3	2.2	2.7
FI 2)	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.4	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.3	1.4	1.4	1.5	1.6
SE 3)	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.9	2.9	2.8	2.6	2.6
UK 1)	1.6	1.6	1.7	1.6	1.6	0.2	0.3	0.5	0.8	1.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	2.9	3.2	3.3	3.6	3.9
EU-15 6)	1.6	1.6	1.6	1.7	1.7	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.2	0.2	0.3	0.3	0.5	3.7	4.0	4.0	4.2	4.5
CZ 3)	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.5	0.5	0.7	0.8	0.8	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	1.2	1.8	1.6	1.8	2.0
EE 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	18.3	18.1	16.2	15.6	16.2
CY 1)	:	5.8	5.6	5.9	5.4	:	0.1	0.2	0.4	0.3	:	0.5	0.7	0.7	1.7	:	4.8	4.7	4.8	5.7
LV 3)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	:	22.0	21.1	19.7	18.7	16.4
LT 3)	:	0.0	0.0	0.0	0.1	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.6	0.7	0.6	0.7
HU 3)	0.1	0.1	0.2	0.3	0.2	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6
MT 5)	1.4	1.3	0.9	0.8	1.0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	0.8	1.4	1.5	1.3	0.9
PL 1)	:	0.0	0.1	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	:	:	:	:	:	0.1	0.1	0.1	0.1
SI 3)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	2.2	2.1	2.3	2.5	6.3
SK 3)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1
EU-10 6)	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	1.5	1.6	1.5	1.4	1.5
BG 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
RO 3)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
EU-2 6)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
EU-27 6)	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	0.2	0.2	0.3	0.4	0.4	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	3.2	3.4	3.4	3.5	3.8

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates. “:” figures too small to be reliable or not available.

Note: Choice of data sources according to data availability for individual countries. — For population statistics end of year data, for LFS 4th quarter data. — Figures not fully comparable between Member States due to the use of different sources. — Data from the LFS should be treated with some caution due to limitations of the survey with regard to foreign populations, in particular concerning coverage of very recent migrants and collective households, relative levels of non-response and small sample sizes. — 1) EU LFS quarterly data, 4th quarter. — 2) National and Eurostat population statistics. — 3) Eurostat population statistics, 2007 DG Employment estimate. — 4) CSO Ireland, Quarterly national household survey, 4th quarter; for 2003 3rd quarter 2004; Nationals from BG and RO included under non-EU-27 nationals until 2006 and under EU-10 nationals in 2007. — 5) EU LFS quarterly data, 4th quarter. EU-10 and EU-2 nationals included under non-EU-27. — 6) EU totals and sub-totals are only of an indicative nature as they are the sum of country values that stem from different sources; EU totals and sub-totals include country data which are not shown individually due to small sample size.

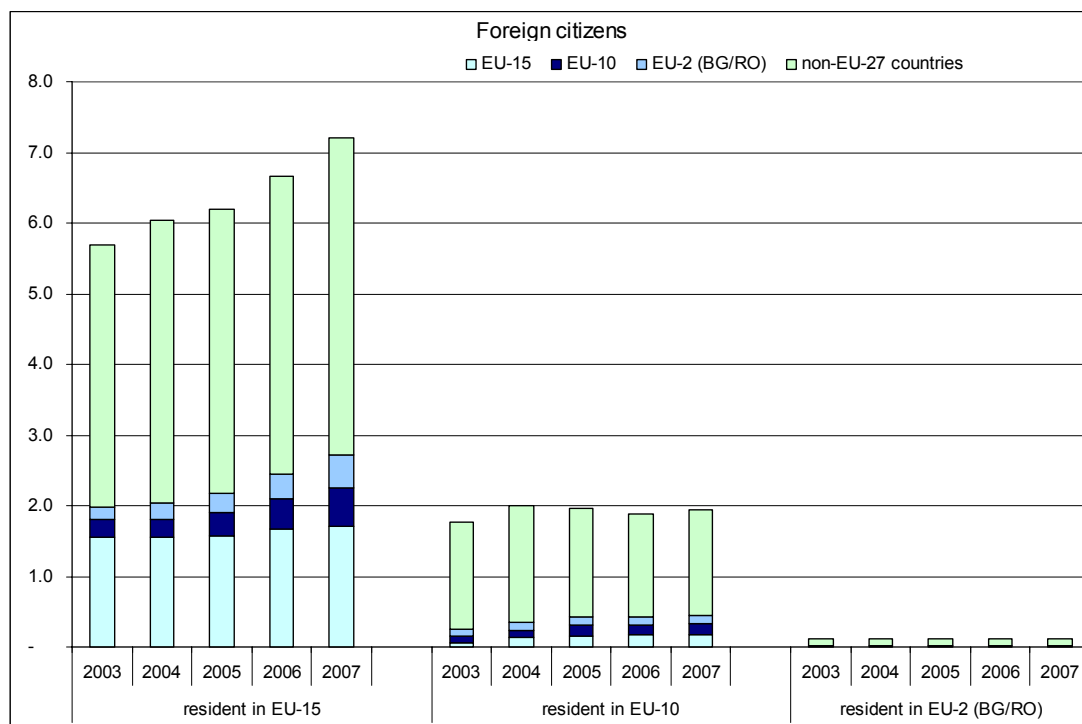
Table A2: Number of foreign nationals resident in the EU-27 by broad group of citizenship, 2003 – 07 (in 1 000)

Host country	Resident foreign nationals from ...																			
	EU-15 Member States					EU-10 Member States					EU-2 Member States (BG/RO)					Non-EU-27 countries				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
	1,000 persons																			
BE 1)	494	539	545	523	533	13	15	17	19	23	4	6	10	16	19	220	260	250	254	303
DK 2)	56	57	59	63	68	10	11	13	16	22	2	2	2	2	3	199	194	192	193	202
DE 3)	1,850	1,660	1,654	1,783	1,773	482	440	483	564	600	133	113	112	120	119	4,802	5,017	4,448	4,725	4,741
IE 4)	111	112	127	132	136	31	44	94	148	203	:	:	:	:	:	98	105	105	121	129
EL 1)	19	24	27	28	26	25	32	29	29	34	32	41	47	48	56	396	436	450	461	522
ES 3)	536	644	765	982	1,068	42	56	71	103	150	252	371	490	664	843	1,925	2,300	2,676	2,856	3,240
FR 1)	1,035	1,074	954	1,050	1,116	40	45	38	39	39	20	14	14	29	36	1,675	1,696	1,729	1,691	1,889
IT 2)	134	138	143	149	158	56	69	81	95	118	189	264	315	362	659	1,611	1,931	2,131	2,332	2,498
LU 1)	154	155	163	163	173	:	:	:	3	4	:	:	:	:	:	15	17	14	15	16
NL 3)	211	210	210	211	229	13	18	23	29	36	4	5	5	5	4	363	363	356	348	365
AT 2)	127	138	150	162	175	60	69	77	84	90	27	28	30	30	37	531	537	542	536	539
PT 1)	38	45	37	40	41	:	:	:	:	:	10	8	13	14	27	185	213	241	236	283
FI 2)	19	19	20	21	22	16	17	18	21	24	1	1	1	1	1	70	71	74	78	84
SE 3)	186	186	186	188	196	21	23	27	34	44	3	3	3	3	2	259	261	256	241	241
UK 1)	935	913	978	940	934	112	168	281	479	662	13	21	28	35	37	1,707	1,857	1,947	2,123	2,271
EU-15 6)	5,906	5,913	6,018	6,435	6,648	923	1,005	1,253	1,664	2,048	691	877	1,070	1,330	1,845	14,055	15,257	15,410	16,209	17,322
CZ 3)	13	15	19	24	17	50	51	68	78	85	6	6	7	7	7	126	182	164	186	208
EE 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	246	244	217	209	216
CY 1)	:	42	41	44	41	:	1	2	3	2	:	4	5	5	13	:	35	35	35	43
LV 3)	1	2	2	2	2	3	3	4	4	9	0	0	0	0	:	510	487	451	426	372
LT 3)	:	1	1	1	2	:	1	1	1	1	:	0	0	0	0	:	22	22	21	24
HU 3)	12	10	18	25	20	5	4	7	8	5	57	69	67	68	69	56	61	63	66	57
MT 5)	6	5	4	3	4	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	3	5	6	5	4
PL 1)	:	10	17	12	10	:	1	2	3	2	:	:	:	:	:	:	16	20	49	37
SI 3)	1	1	2	2	9	0	0	1	1	:	0	0	0	0	:	43	43	46	51	127
SK 3)	3	3	5	7	18	9	8	9	11	12	3	1	1	1	1	15	10	10	13	5
EU-10 6)	37	90	110	122	123	70	70	95	111	118	66	81	81	82	90	999	1,106	1,036	1,062	1,093
BG 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	10	9	10	8	9
RO 3)	5	5	5	5	5	0	0	0	0	:	0	0	0	0	:	19	19	20	20	20
EU-2 6)	6	6	6	5	6	0	0	1	1	:	0	0	0	0	:	30	28	30	28	29
EU-27 6)	5,949	6,009	6,135	6,563	6,777	995	1,077	1,351	1,777	2,166	757	959	1,152	1,413	1,935	15,083	16,392	16,475	17,299	18,445

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates. “:” figures too small to be reliable or not available.

Note: Choice of data sources according to data availability for individual countries. — For population statistics end of year data, for LFS 4th quarter data. — Figures not fully comparable between Member States due to the use of different sources. — Data from the LFS should be treated with some caution due to limitations of the survey with regard to foreign populations, in particular concerning coverage of very recent migrants and collective households, relative levels of non-response and small sample sizes. — 1) EU LFS quarterly data, 4th quarter. — 2) National and Eurostat population statistics. — 3) Eurostat population statistics, 2007 DG Employment estimate. — 4) CSO Ireland, Quarterly national household survey, 4th quarter; for 2003 3rd quarter 2004; Nationals from BG and RO included under non-EU-27 nationals until 2006 and under EU-10 nationals in 2007. — 5) EU LFS quarterly data, 4th quarter. EU-10 and EU-2 nationals included under non-EU-27. — 6) EU totals and sub-totals are only of an indicative nature as they are the sum of country values that stem from different sources; EU totals and sub-totals include country data which are not shown individually due to small sample size.

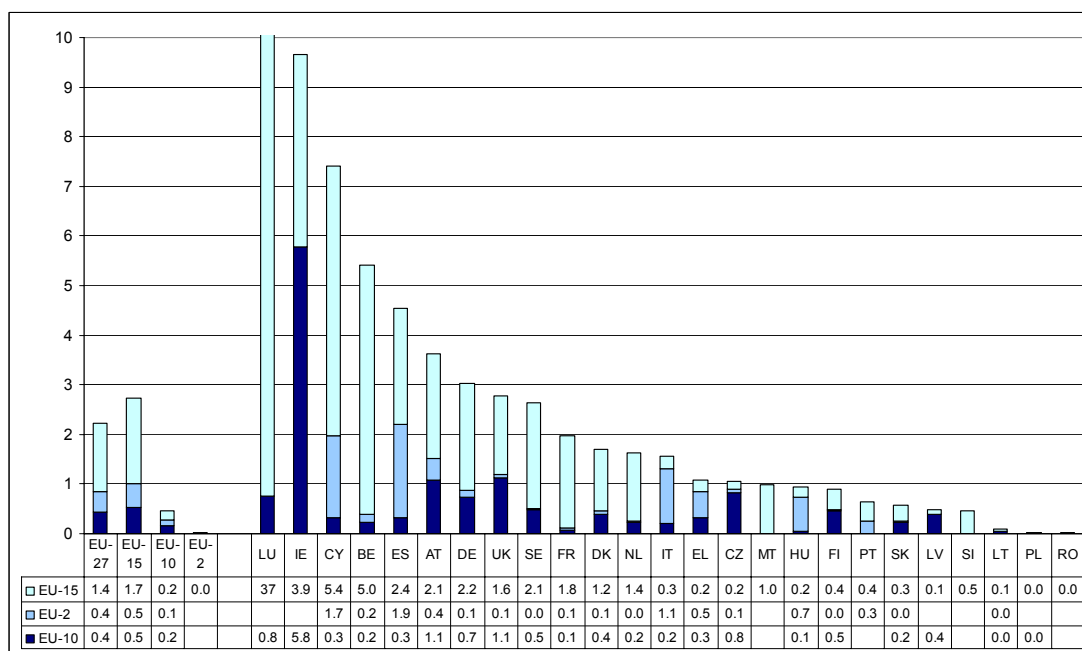
Chart A1: Foreign residents in the EU, 2003 – 07 (in % of total resident population)

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates.

Note: see note to Table A1

Chart A2: Population share of EU citizens resident in another Member State by broad group of citizenship, 2007 (% of resident population)

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates.

Note: Luxembourg off scale. — Empty cells: figures too small to be reliable or not available. — For further notes see Table A1.

Table A3: Share of recently arrived foreign nationals among the total labour force (age group 15-64), 2007

Host country		Active working age foreign nationals resident 4 years and less from ...			
		EU-15 Member States	EU-10 Member States	EU-2 Member States	Non-EU-27 countries
		<i>in % of total active working age population</i>			
EU-15	BE	0.7	0.1	(0.1)	0.7
	DK	0.2	(0.1)	:	0.6
	DE	0.2	0.1	0.0	0.4
	IE	1.8	6.3	(0.2)	1.8
	EL	:	:	0.2	0.7
	ES	0.3	0.0	0.9	2.6
	FR	0.4	(0.0)	(0.0)	0.6
	IT	0.0	0.1	0.3	0.8
	LU	6.6	(0.6)	:	(0.6)
	NL	0.2	(0.0)	:	0.2
	AT	0.8	0.4	0.2	1.3
	PT	:	:	0.1	0.8
	FI	:	:	0.0	(0.2)
	SE	0.3	0.1	:	0.7
UK	0.5	1.4	0.0	1.5	
EU-10	CZ	0.0	0.3	:	0.1
	EE	:	0.0	0.0	:
	CY	1.2	(0.3)	1.1	4.9
	LV	:	:	0.0	:
	LT	:	:	0.0	:
	HU	:	:	0.1	(0.1)
	MT	:	0.0	0.0	:
	PL	:	:	0.0	:
	SI	:	:	0.0	(0.1)
SK	0.0	:	0.0	0.0	
EU-2	BG	0.0	0.0	0.0	:
	RO	:	0.0	0.0	:
EU-27		0.2	0.2	0.2	0.8

Sources: Eurostat EU LFS, annual data 2007.

Note: ":" – figures too small to be reliable. Any possible discrepancies with population data shown in tables A1 and A2 due to differences in data sources (e.g. age coverage, reference date, activity status).

Chart A3: Posted workers by sending country, 2006 (in 1 000)

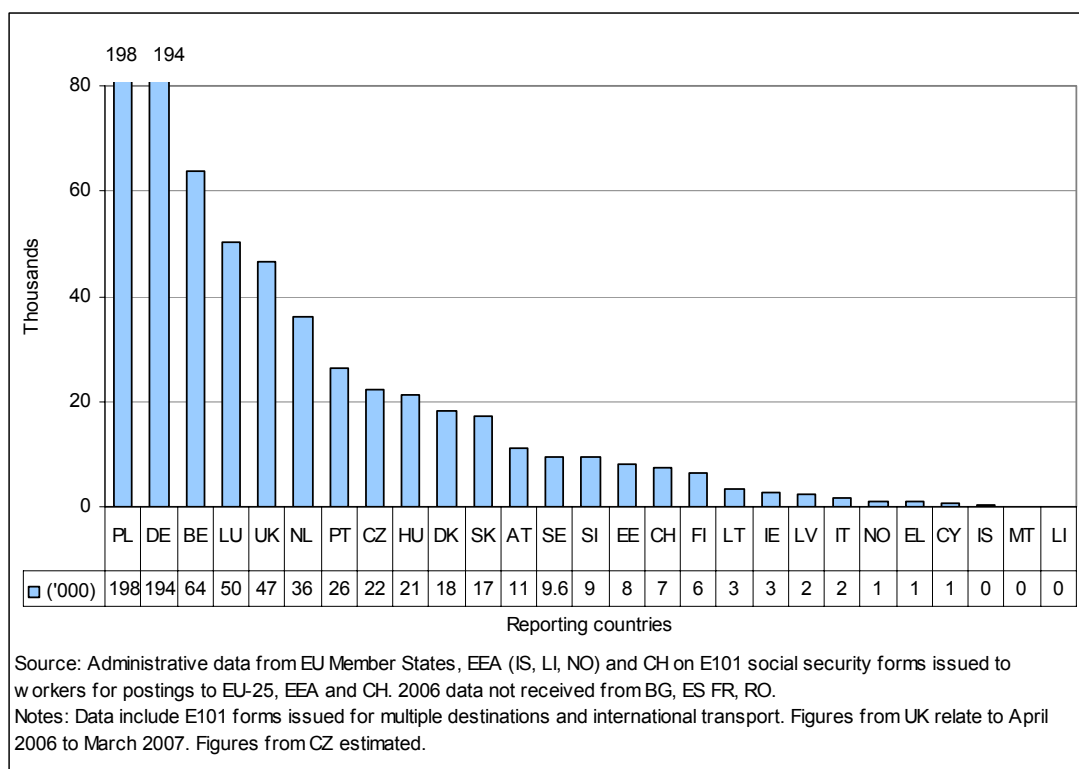

Chart A4: Posted workers from the EU-15 and EU-10 by receiving country, 2006 (in 1 000)

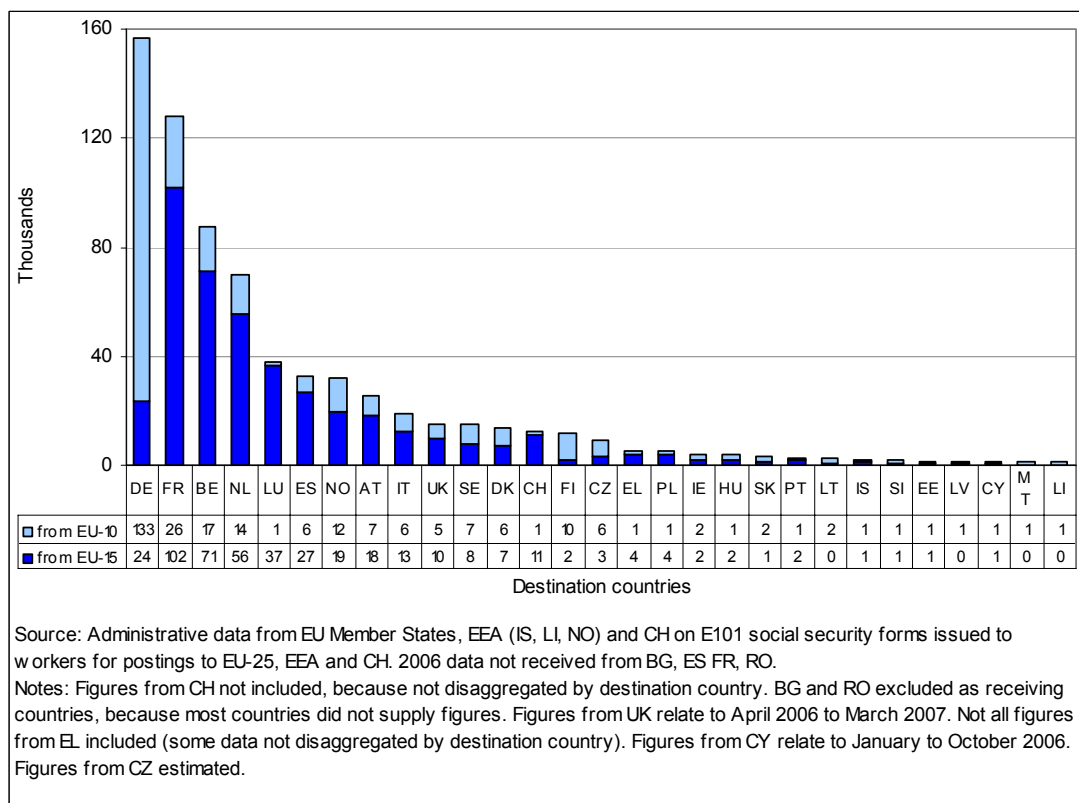
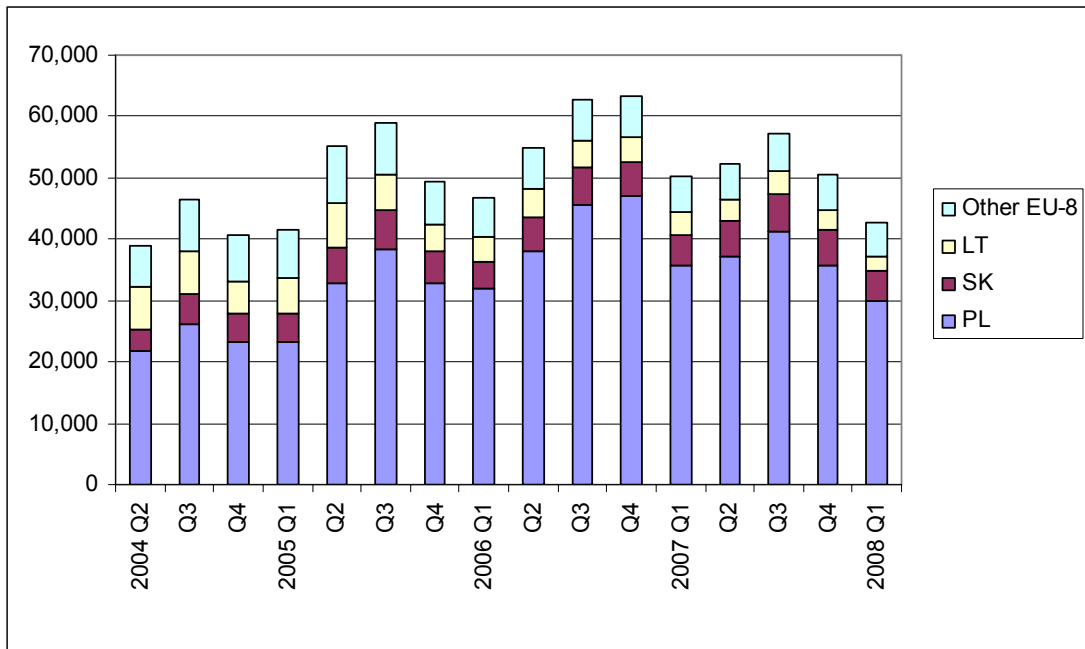
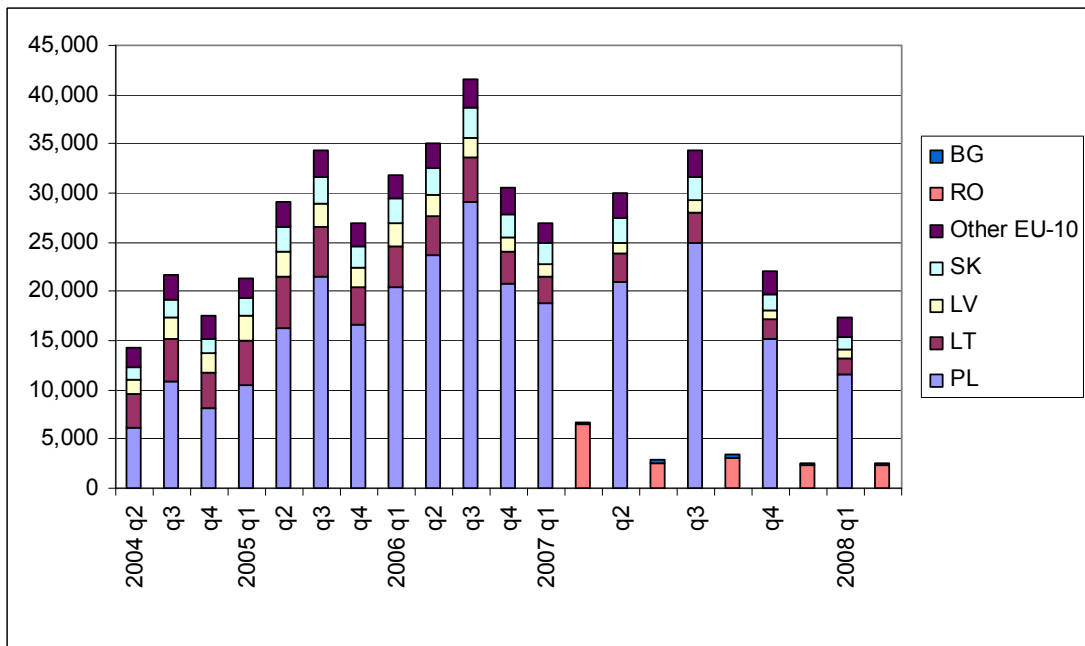

Chart A5: Inflow of EU-8 labour migrants to the UK

Source: UK Home Office, Accession Monitoring Reports. Approved applicants to the workers registration scheme.

Chart A6: Inflows from EU-10 and BG/RO to Ireland

Source: Irish Department of Social and Family Affairs, number of issued Personal Public Service Numbers.

Chart A7: Convergence of GNI per capita in PPS, 2000–07

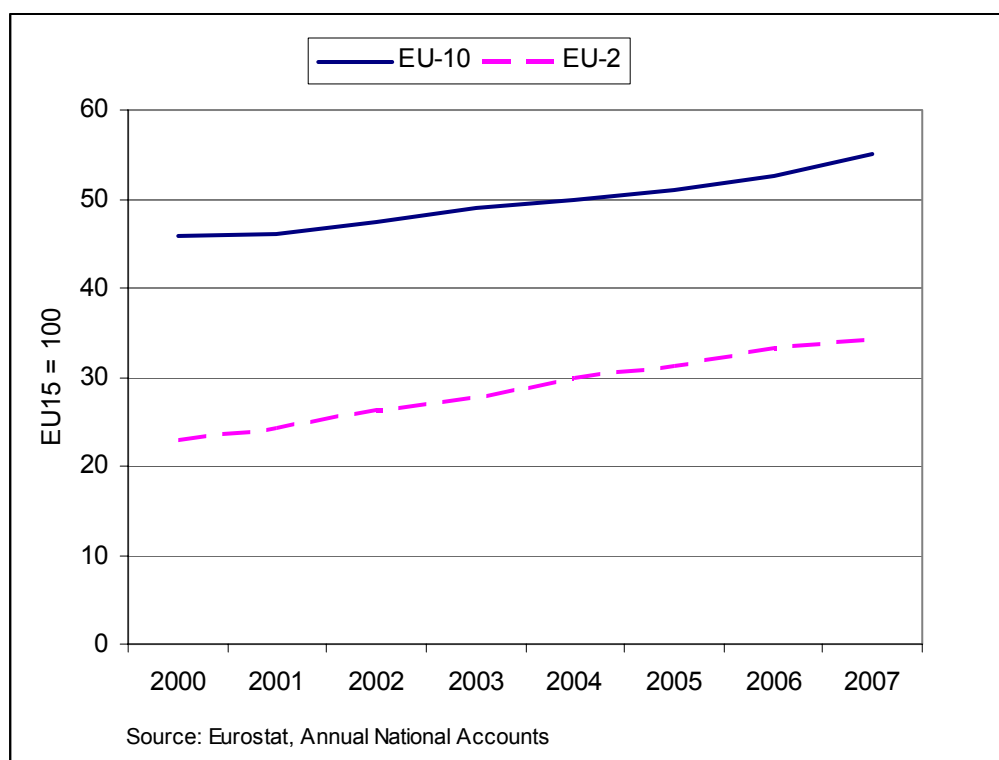

Chart A8: Unemployment rates in the EU, 2000 and 2007

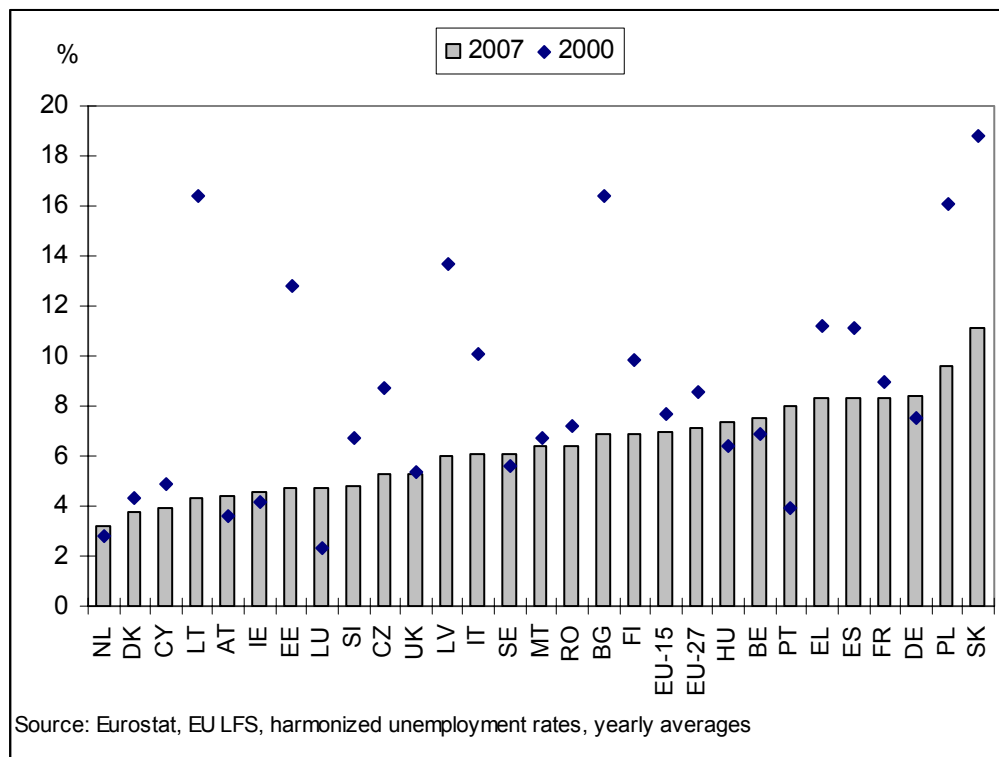
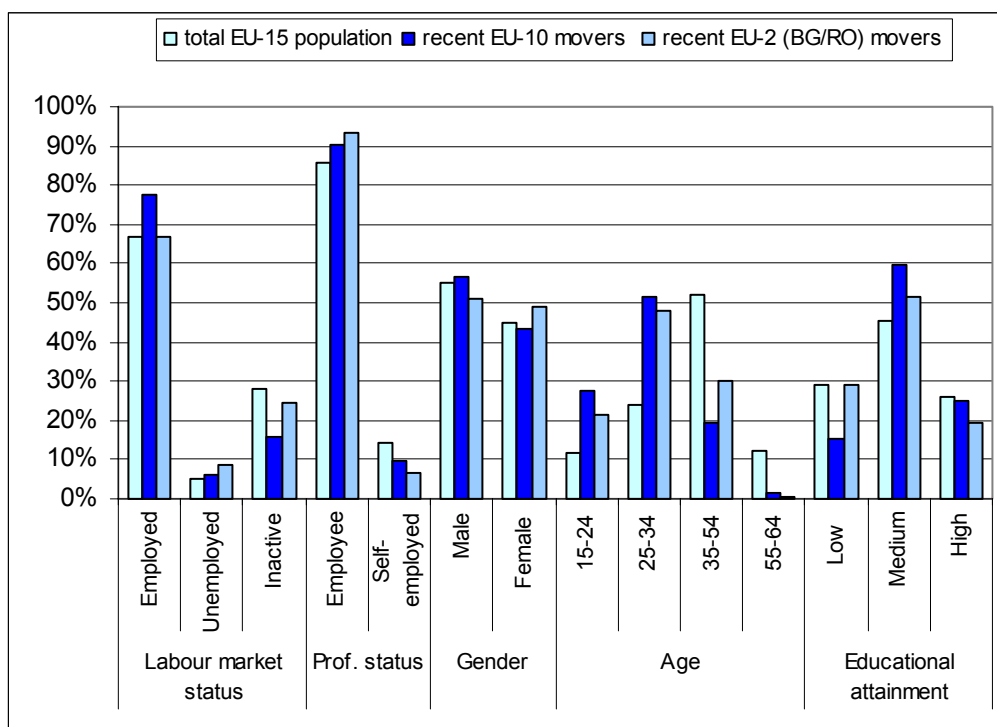

Chart A9: Socio-economic breakdown of recent movers from the EU-2/10 to the EU-15 (age group 15-64), 2007 (% of total per variable and group)

Source: Eurostat, EU LFS, annual data.

Note: Recent movers defined as persons resident 4 years or less in their EU-15 host country. Data on professional status, gender, age and educational attainment refer to active population aged 15-64, data on labour market status refer to total population aged 15-64. Data for the UK on educational attainment not included in the calculation due to problems with UK data concerning this variable.

Chart A10: Development of hourly gross wages and salaries in industry and services (excluding public administration) in major receiving countries, 2000 to 2008 (2000 = 100)

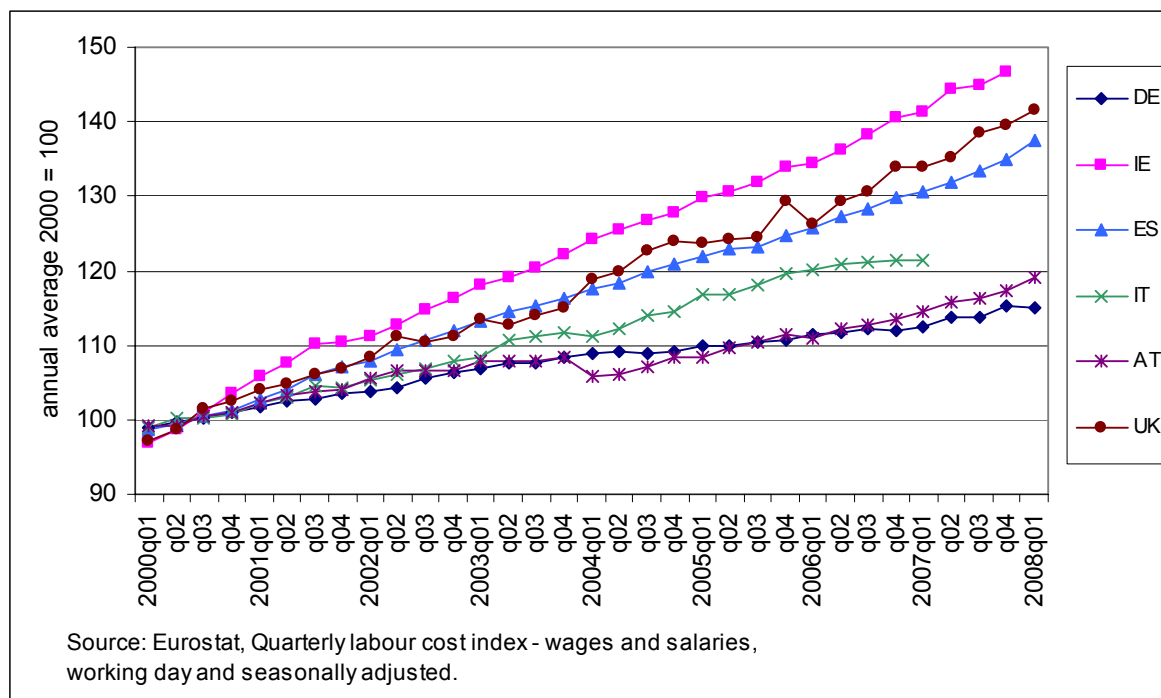

Chart A11: Overall unemployment rates in the main EU-15 receiving countries, 2000-2008

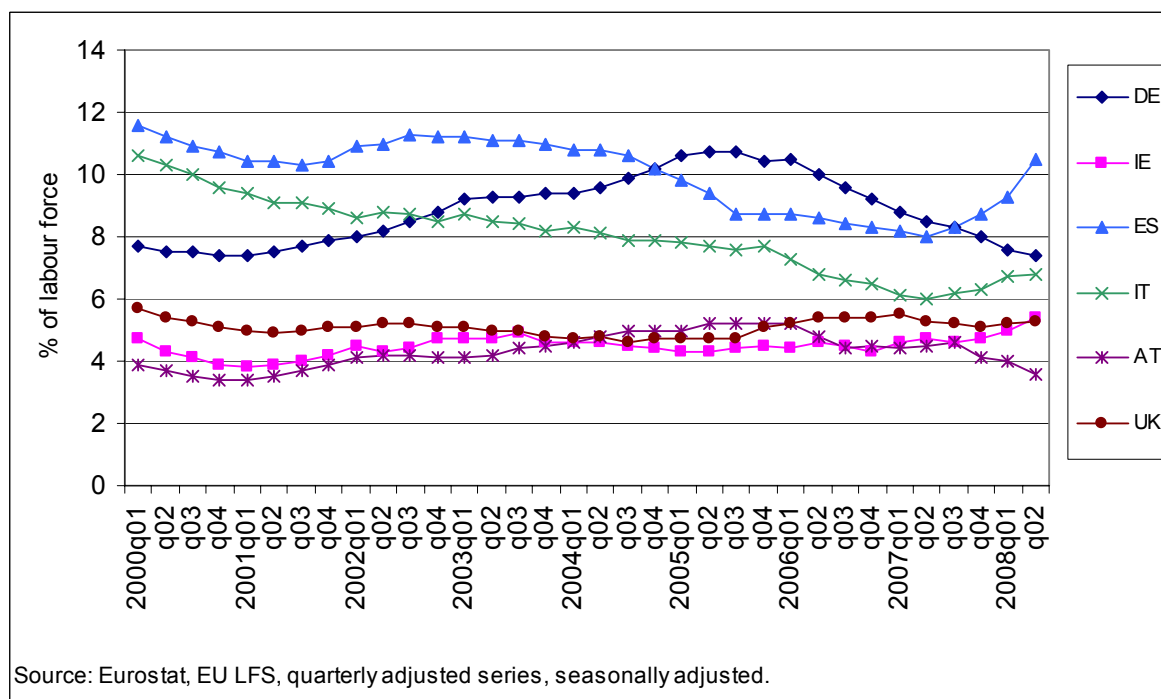

Chart A12: Overall employment rates in the main EU-15 receiving countries, 2000-2008

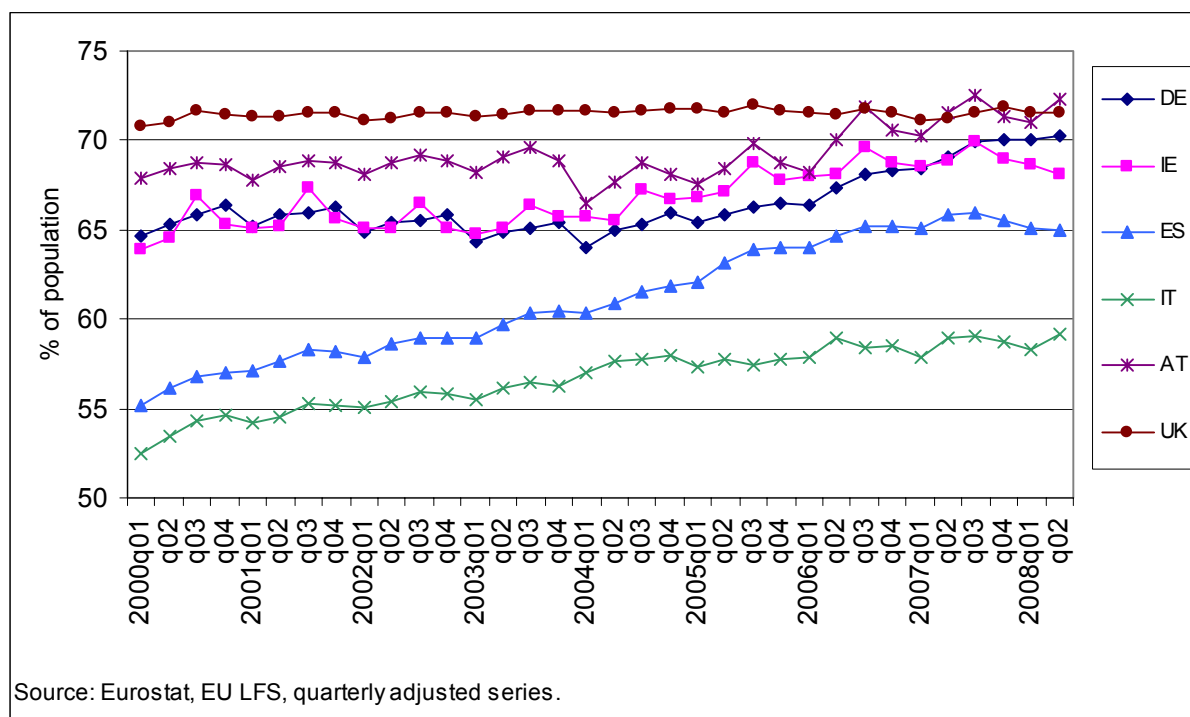
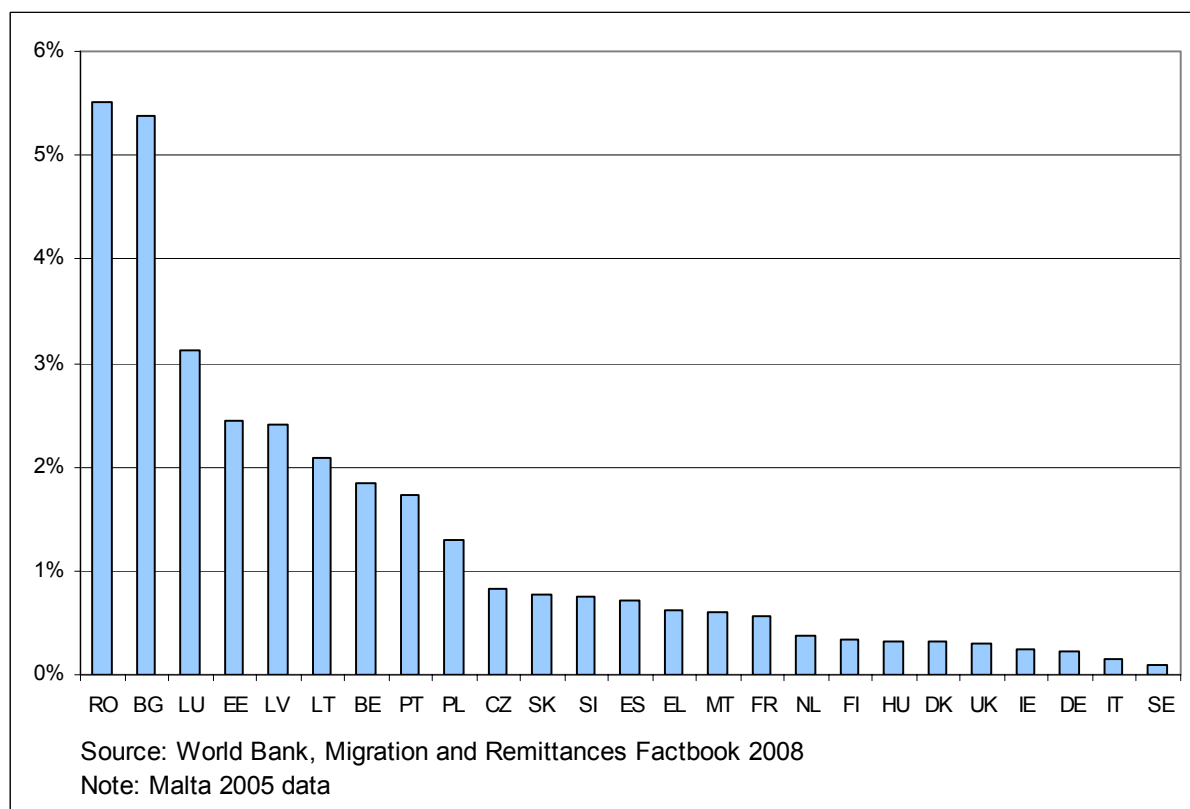

Chart A13: Workers' remittances (incl. compensation of employees) as a share of GDP, 2006 (%)

Annex 2: References

Baas, T., H. Brücker and E. Hönekopp (2007), *EU-Osterweiterung, Beachtliche Gewinne für die deutsche Volkswirtschaft*, IAB Kurzbericht Nr. 6.

Barrell, R., J. Fitz Gerald and R. Riley (2007), *EU enlargement and migration: assessing the macroeconomic impacts*, NIESR Discussion Paper No 292.

Blanchflower, D., Saleheen, J., Shadforth, C. (2007), *The Impact of the Recent Migration from Eastern Europe on the UK Economy*, IZA Discussion Paper, No 2615.

BMWi (2007), *Auswirkung der EU-Erweiterung auf Wachstum und Beschäftigung in Deutschland und ausgewählte Mitgliedstaaten. Bisherige Erfahrungen und künftige Entwicklungen unter besonderer Berücksichtigung der EU-Beitritte Bulgariens und Rumäniens*. Untersuchung im Auftrag des Bundesministeriums für Wirtschaft und Technologie (BMWi), Projekt 33/05.

Brücker, H. et al. (2008), *Labour mobility within the EU in the context of enlargement and the functioning of the transitional arrangements*, forthcoming.

Doyle, N., G. Hughes and E. Wadensjö (2006), *Freedom of movement for workers from Central and Eastern Europe: experiences in Ireland and Sweden*, SIEPS 2006:5.

European Commission (2008): *Geographic Mobility in the context of EU enlargement*, in: Employment in Europe 2008 report, Chapter3.

European Commission (2006), Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *Report on the functioning of the transitional arrangements set out in the 2003 Accession Treaty (period 1 May 2004–30 April 2006)*, Luxembourg, COM(2006) 48 final.

Longhi, S., Nijkamp, P. and Poot, J (2004), *A Meta-Analytic Assessment of the Effect of Immigration on Wages*, Tinbergen Institute Discussion Paper, TI 2004-134/3.

Lemos, S. and J. Portes (2008), *The impact of migration from the new European Union Member States on native workers*.

Longhi, S., Nijkamp, P. and Poot, J (2006), *The Impact of Immigration on the Employment of Natives in Regional Labour Markets: A Meta-Analysis*, IZA Discussion Paper No 2044.

Ministry of Social Affairs and Employment of the Netherlands (2007), *More than 100.000 people from Central and Eastern Europe employed in the Netherlands*, press release 27 November.

Pajares, M. (2007), *Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2007. Análisis de datos de España y Cataluña*. Documentos del Observatorio Permanente de Inmigración, No 14.

Pollard, N., Latorre, M. and Sriskandarajah, D. (2008), *Floodgates or turnstiles? Post enlargement migration flows to (and from) the UK*, Institute for Public Policy Research (ippr).

Prettner, K. and A. Stiglbauer (2007), *Auswirkungen der vollständige Öffnung des österreichischen Arbeitsmarktes gegenüber den EU-8-Staaten*. Geldpolitik & Wirtschaft Q4.

UK Home Office (2008), *Accession Monitoring Report May 2004 — March 2008, A8 Countries*.

UK Home Office (2004), *Accession Monitoring Report May 2004 — December 2004*.